

Tonko Barčot

Općina Vela Luka

Obala 3 br. 19

Vela Luka, otok Korčula

„ARHIV VELE LUKE“: PROJEKT SABIRANJA I OBRADJE CJELOKUPNE ARHIVSKE MEMORIJE NA LOKALNOJ RAZINI

UDK 930.253:352(497.5 Vela Luka)

Pregledni rad

U tekstu autor nastoji dati pregled arhivističke djelatnosti Općine Vela Luka u razdoblju od 2006. do 2011. Navode se aktivnosti u prikupljanju, sređivanju i obradi, opisu, digitalizaciji i web prezentaciji gradiva. Također pružene su i informacije o organizaciji skupova, izdavačkoj i izložbenoj djelatnosti. Posebno se razmatra pitanje statusa arhivskoga gradiva i pokušaji lokalne samouprave da se u Veloj Luci pokrene rad aktivne arhivske jedinice Državnog arhiva u Dubrovniku. U radu se nastoji vrednovati sabrano gradivo i to u kontekstu omjera uništenog i sačuvanog, kao i prikazati zalaganje lokalne sredine da u nedostatku sustavnog prisustva nadležnog državnog arhiva pokrene inicijativu i konkretne poteze. Stoga je bilo važno dati i pregled stvaratelja, očuvanosti i odnosa prema arhivskoj baštini do 2006. Zaključeno je kako je, usprkos neuspjehu u namjeri oživotvorenja aktivne jedinice u sklopu državne arhivske mreže, Vela Luka primjer uspješnog pionirskog pothvata lokalne samouprave da sačuva arhivsku baštinu.

Ključne riječi: arhiv, Vela Luka, otok Korčula, Državni arhiv u Dubrovniku, prikupljanje zapisa, 2006-2011.

Uvod

Poglavlarstvo Općine Vela Luka je u prvoj polovici 2006. godine usvojilo projekt Sabiranja i obrade cjelokupne arhivske memorije Vele Luke kao važne komponente izgradnje identiteta ovog mjesta. Potaknuto činjenicom o znatnoj količini uništenog arhivskoga gradiva, kao i tendencijom daljnjeg uništavanja, Općina Vela Luka je odlučila prići sabiranju i sređivanju takvoga gradiva na području svoje samouprave. Očuvanje i dostupnost arhivskih izvora institucija i istaknutijih ličnosti Vele Luke, kao i stvaranje reprezentativne digitalne baze podataka označeni su primarnim zadacima projekta. Krajem lipnja 2006. započelo se s realizacijom projekta - u radni odnos je primljen diplomirani arhivist. Do srpnja 2011. veći dio postojećeg i prikupljenoga

gradiva (ukupno oko 122 d/m) je sređen i sumarno popisan. S pokretanjem rada Sabirnog arhivskog centra Korčula-Lastovo (u kolovozu 2011), ovaj je projekt došao svom kraju te će se ubuduće o gradivu „Arhiva Vele Luke“ razmatrati u tom kompleksu.

O stvarateljima, očuvanosti i odnosu prema arhivskom gradivu na području Vele Luke do 2006.

Vela Luka se kao naselje formirala koncem 18. st. Rimokatolička kapelanija u sastavu plebanije Blato i prve instance upravne vlasti uspostavljene su početkom 19. st.¹ Kapelanija je prerasla u župu sv. Josipa 1848,² a od 1865. Vela Luka ima status posebnog dijela Općine Blato.³ Svojim povoljnim geoprometnim položajem Vela Luka se krajem 19. st. preobražava u značajnu uvozno-izvoznu luku tog dijela Dalmacije.⁴ Demografski i gospodarski razvoj dovodi do političkog osamostaljenja i formiranja Općine 1898.⁵ Najviša upravna instanca vlasti u mjestu bit će od tada na općinskoj, a u dva navrata i na nižoj mjesnoj razini.⁶ Stanovništvo je početkom 20. st. premašilo pet tisuća, a Vela Luka je bila osmo mjesto po naseljenosti u Dalmaciji.⁷

Prva polovica 20. stoljeća je, kao i u drugim našim, posebno otočkim i priobalnim sredinama, bila izuzetno burno razdoblje. Izmjenjivale su se države i društveno-politički sustavi. Nakon propasti Austro-Ugarske Monarhije 1918, nastupila je I. talijanska aneksija. Otok Korčula će u sastav Kraljevine SHS ući tek u travnju 1921. Početkom II. svjetskog rata 1941. u mjesto je ponovno ušla talijanska vojska čime je započela II. talijanska aneksija. I ona je bila kratkog vijeka. U rujnu 1943. je zamjenjuje vlast Narodnooslobodilačkog odbora, pa nastupa tzv. „Sto dana slobode“. Njemačka okupacija otoka koncem 1943. uspostavlja civilnu vlast Nezavisne Države Hrvatske, ali je već sredinom 1944. ovaj dio otoka oslobođen te je ponovno uspostavljena vlast Mjesnog narodnooslobodilačkog odbora.

Ovakve kaotične prilike su pogubno djelovale na očuvanje arhivskoga gradiva, ponajprije stvaratelja uprave i javnih službi. Pretpostavlja se da su talijanske vlasti značajan dio svoje pismene „ostavštine“ iz dviju aneksija, povukle u Italiju. Ostatak je uništio vjor rata. Narodnooslobodilačka vlast je u revolucionarnom zanosu

¹ Ostoić, N. *Vela Luka : historijsko-topografski prikaz*. Dubrovnik : Ivo Ostoić, 1953. Str. 40-44; Oreb, F. *Otok Korčula u doba II. austrijske uprave*. Split : Naklada Bošković, 2007. Str. 449.

² Maričić, Z. Don Petar Joković od njegova dolaska za kapelana u Velu Luku do izgradnje crkve i osnutka župe (1834.-1849.). U: *Vela Luka na putu samosvojnog razvoja* (zbornik). Vela Luka : Općina Vela Luka, 2000. Str. 57, 108-112.

³ Naselje Vela Luka je do 1865. bila dijelom Blatskog općinskog sindikata („Sindicato comunale Blatta“), a potom dio Općine Blato; Oreb 2007, str. 192-193.

⁴ Piplović, S. Javne gradnje općine Blato tijekom 19. stoljeća. U: *Vela Luka na putu samosvojnog razvoja* (zbornik). Vela Luka : Općina Vela Luka, 2000. Str. 146, 153, 160.

⁵ Općina Vela Luka je tada obuhvatila isključivo istoimeno naselje. O pripadnosti Vele Luke upravnim i sudbenim organima vlasti do ustroja općine vidi: Ivković, F. Ustroj općine Vela Luka. U: *Vela Luka na putu samosvojnog razvoja* (zbornik). Vela Luka : Općina Vela Luka, 2000. Str. 167-173; kao i Oreb 2007, str. 191-199, 211.

⁶ U razdoblju od 1944. do 1952. i od 1963. do 1993. bit će na mjesnoj upravnoj razini.

⁷ Škunca, M. *Topografski priručnik Dalmacije i popis stanovništva*. Split : Naklada Hrvatske knjižare, 1922.

uništavanja starog i stvaranja novog svijeta, krajem 1943. spalila cjelokupnu pismohranu Općine Vela Luka od 1898, kao i drugih javnih službi.⁸

Trag tih stvaratelja se do danas sačuvao tek neznatno u posrednim izvorima. Tako je gradivo Općine Vela Luka do 1918. dijelom sačuvano u obiteljskom fondu Farčić Priša (Arhiv Vele Luke - AVL), gradivo Općine Vela Luka u međuratnom razdoblju u obiteljskom fondu Padovan Kolega (AVL), Privatnoj arhivskoj zbirici Tabain (Vela Luka), kao i u fondu Velikog župana Dubrovačke oblasti (Državni arhiv u Dubrovniku - DADU), Zetske banovine (Državni arhiv Crne Gore) te Primorske banovine - Ispostave banske vlasti Banovine Hrvatske (Državni arhiv u Splitu - DAST).⁹ O djelovanju Općinskog upraviteljstva i Oružničke postaje u razdoblju civilne uprave NDH, danas možemo najviše saznati u fondovima Velike župe Dubrava (Hrvatski državni arhiv i DADU).

Po svršetku II. svjetskog rata teritorijalna nadležnost novouspostavljenog Mjesnog narodnog odbora Vela Luka proširena je i na zaselak Potirna.¹⁰ Godine 1952. Veloj Luci je vraćen općinski status, pa je formiran Narodni odbor općine Vela Luka kao najviša instanca upravne vlasti. Dokumentacija ovog stvaratelja odražava velike gospodarske i društvene promjene, preobrazbu poljoprivredne u industrijsku sredinu. U zavođenju spisa Narodnog odbora općine Vela Luka, 1958. godine se po prvi put uvodi klasificiranje.¹¹ Gubitkom općinskog statusa 1962. i stvaranjem velike korčulanske općine, Vela Luka je osjetno gurnuta u drugi plan što se odrazilo i na njenom razvoju. Godine 1993. ponovno joj je vraćen općinski status, ali je iz njene teritorijalne nadležnosti izuzet zaselak Potirna.

U 20. st. u Veloj Luci djeluje i niz ispostava javnih službi, dobrim dijelom vezanih uz lučki potencijal mjesta. Povoljan geoprometni položaj i značajan broj stanovnika koji ni danas nije pao ispod 4.000, što čini Vela Luku drugim naseljem po veličini na jadranskim otocima, utjecao je na razmjerno velik broj stvaratelja gradiva i na gospodarskom i na društvenom planu.

Na obrazovnom polju od 1857. djeluje Pučka (Osnovna) škola,¹² čija je pismohrana bačena u stari papir prilikom rekonstrukcije zgrade sedamdesetih godina 20. st. Tek su se u okviru fonda Kotarskog učionskog vijeća (DADU - Arhivsko spremište Korčula) posredno sačuvali podaci o djelovanju mjesnog školstva u austrougarskoj

⁸ U prijavi ratne štete uništenje pismohrana je pripisano njemačkom okupatoru i procijenjeno na 250.000 din; „Arhiv Vele Luke“ - fond Mjesnog narodnog odbora Vela Luka, Spisi Upravnog odsjeka, br. 2781/45, 2.10.1945.

⁹ Sve do II. svjetskog rata Općina Velaluka spada pod kotar Korčula s nadležnim organom Kotarskog poglavarstva. Od 1921. otok Korčula pripada Dubrovačkoj oblasti, od 1929. Zetskoj, a od 1931. Primorskoj banovini. Godine 1939. ulazi u sastav Banovine Hrvatske, kao dio Ispostave banske vlasti u Splitu.

¹⁰ Zakon o administrativno-teritorijalnoj podjeli NR Hrvatske, Narodne novine NRH, br. 27/1950.

¹¹ Prema Uredbi o uredskom poslovanju i Naredbi o planu jedinstvenih arhivskih znakova (NN, br. 7/58). Dotada su se kod njegovih prednika spisi slagali po tekućem broju. U spisima Mjesnog narodnog odbora Vela Luka neposredno po svršetku II. svjetskog rata spisi su se jedno vrijeme združivali (i bez obzira na tekući broj) po odjelima (ali ne i u predmetima). Uspostavom Mjesne zajednice Vela Luka 1963. napušteno je klasificiranje spisa, koje se zadržalo u radu područnog organa Skupštine općine Korčula - Mjesnog ureda Vela Luka.

¹² Maričić, Z. *Osnovna škola Vela Luka 1857.-1977.* Vela Luka : Osnovna škola Maršal Tito, 1977.

skom razdoblju. Od pedesetih godina 20. st. u mjestu djeluje Dječji vrtić i Škola učenika u privredi (danas Srednja škola Vela Luka),¹³ a od 2008. i Osnovna glazbena škola.

Od kraja 19. st. bilježi se osnutak prvih ustanova na području kulture. Najstarija je Hrvatska čitaonica „Napredak“ utemeljena 1894. Dokumentacija ove, ali ni drugih čitaonica iz prijeratnog i međuratnog razdoblja, nije sačuvana.¹⁴ Nakon II. svjetskog rata pokrenuo se rad Čitaonice s bibliotekom (danas Narodna knjižnica „Šime Vučetić“). Šezdesetih godina 20. st. ustanovljeno je Narodno sveučilište Vela Luka koje je potaknulo osnivanje Zavičajnog muzeja i organiziralo tri značajna Međunarodna susreta likovnih umjetnika. Po njegovom ukidanju sedamdesetih godina oformljuje se Centar za kulturu Vela Luka koji se bavi muzejsko-galerijskom djelatnošću i nositelj je međunarodnih arheoloških istraživanja lokaliteta Vela spila.

Zdravstvena služba u Veloj Luci je uređena krajem 19. st.,¹⁵ no Zdravstvena stanica je utemeljena tek pedesetih godina 20. st. (od 1984. Dom zdravlja „Dr. Ante Franulović“).¹⁶ Znatno dio njezine dokumentacije je stradao u plimnom valu 1978. Od sedamdesetih u mjestu djeluje Lječilište „Kalos“ (danas Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju).¹⁷ U već spomenutom plimnom valu uništena je dokumentacija o istraživanju ljekovitosti pijeska limana, na čijem je resursu i osnovano lječilište. Od 1990. na polju socijalne skrbi djeluje Dom za starije i nemoćne Korčula - Vela Luka.¹⁸

Prvi veći gospodarski subjekti na području Vele Luke djeluju od kraja 19. st. Tvornica za preradu ribe „Jadranka“ je imala najdulji kontinuitet (od 1892. do početka 21. st.). No sva starija dokumentacija (prije II. svjetskog rata) vjerojatno je uništena prilikom partizanske diverzije i uništavanja pogona 1942. Najznačajniji mjesni gospodarski subjekt „Brodogradilište Greben“ (osnovano 1948) i danas djeluje s jednom od najvećih pismohrana u mjestu. Dio trajnoga građiva pojedinih gospodarskih subjekata je uništen tijekom privatizacije 1990-ih (primjer Hotelsko-trgovačke radne organizacije HUM i njezinih sljednika). Primjer Dalmatinske plovidbe devedesetih jedini je slučaj u kojem je po okončanju stečaja izlučivanje provedeno u suradnji s Državnim arhivom u Dubrovniku.

Dokumentacija političkih stranaka i društveno-političkih organizacija je nastajala nesustavno, nije se čuvala na jednom mjestu (zbog nepostojanja stalnih prostorija), pa se pretpostavlja da se nalazi većim dijelom kod privatnih imatelja. Od djelovanja općinskih odbora političkih stranaka posredno su sačuvani tek fragmenti iz austrougarskog, međuratnog (obiteljski fond Padovan Kolega - Hrvatska seljačka stranka, obiteljski fond Farčić Priša - Narodna radikalna stranka, Jugoslavenska nacionalna stranka) i socijalističkog razdoblja (Zbirka fragmenata - političke stranke i društveno-političke organizacije - Komunistička partija Hrvatske).

¹³ Andreis, T. Srednjoškolsko obrazovanje u Veloj Luci. U: *150 godina školstva u Veloj Luci* (zbornik). Vela Luka : Osnovna škola Vela Luka - Arhiv Općine Vela Luka, 2007. Str. 211-220.

¹⁴ Vidi: Oreb, F. *Prve čitaonice u Veloj Luci*. Vela Luka : Mjesna zajednica Vela Luka, 1984. Str. 5, 33.

¹⁵ Bačić, N. *Povijest zdravstva u Veloj Luci*. Vela Luka : Matica hrvatska Vela Luka, 2003. Str. 45-48, 51.

¹⁶ Isto, str. 118-133.

¹⁷ Šeparović, A. *Vela Luka : turizam i zdravstveni turizam*. Vela Luka : Matica hrvatska Vela Luka, 2005. Str. 107-137.

¹⁸ Isto, str. 29-30.

Isti problem je vidljiv i kod društava, od kojih se ipak izdvaja primjer najznačajnijeg KUD-a „Hum“ s gotovo u potpunosti sačuvanom dokumentacijom od postanka 1909. Najstarije mjesno društvo Narodna glazba Vela Luka je sačuvalo tek poslijeratno gradivo, dok je starije (od 1893) uglavnom uništeno, a dijelom se nalazi kod privatnih imatelja. Nije dovoljno poznata sudbina gradiva iz djelovanja sportskih klubova, od kojih je Nogometni klub Hajduk najstariji i najdugovječniji sportski kolektiv (od 1932). Dokumentacija Veslačkog kluba „Ošjak“, Vaterpolo kluba „Vela Luka“ i dr. se čuva u klubovima i kod privatnih posjednika.

Uz već spomenutu katoličku župu sv. Josipa, čiji je arhiv sačuvan u cijelosti od utemeljenja te je jedan od najznačajnijih i najsigurnijih izvora za proučavanje prošlosti mjesta (19. i 20. st.), od sredine 19. st. u mjestu djeluje i Bratovština Sv. Josipa. Dokumentacija ove i Bratovštine Gospe od Ruzarija (od početka 20. st.), sačuvana je u potpunosti u prostorijama udruge. Od sedamdesetih godina 20. st. u mjestu djeluje i vjerska zajednica Jehovinih svjedoka.

U Veloj Luci se danas kod privatnih posjednika čuva i niz vrijednih obiteljskih arhiva. Potrebno je u prvom redu navesti arhiv Joković (19. st.), koji čuva bogatu ostavštinu don Petra Jokovića, jedne od najznačajnijih povijesnih ličnosti mjesta, duhovnog i svjetovnog oca Vele Luke. Tu je i arhiv Kunjašić (19/20. st.) s gradivom jedne od najpoznatijih blatskih veleposjedničkih obitelji, arhiv Petković Kovač (19/20. st.), bogate i utjecajne blatsko-velolučke obitelji. Značajni su i arhivi Franka Miroševića Dubaja (20. st.) s ostavštinom zemljišno-imovinske prirode, te Nikole Tabaina (20. st.), koji se danas, u posjedu nasljednika, u više-manje prihvatljivim uvjetima ljubomorno čuvaju. Obiteljski arhivi Padovan Kolega¹⁹ i Farčić Priša, značajni za prvu polovicu 20. st., čuvaju se u Arhivu Vele Luke.

Kao što se može zaključiti iz rečenog, u Veloj Luci se kroz povijest dosta toga namjerno i nenamjerno uništilo. Tome je zasigurno pridonijela nesustavna prisutnost na Korčuli nadležnog Državnog arhiva u Dubrovniku.²⁰

Potaknuti ovakvim razvojem situacije, u mjestu se najprije osamdesetih utemeljuje Odbor za prikupljanje građe o prošlosti Vele Luke pri Mjesnoj zajednici Vela Luka.²¹ Nažalost, danas nisu poznati rezultati njegova djelovanja, s obzirom da je prikupljeno gradivo završilo u privatnom posjedu. Kako se uništavanje gradiva nastavilo i devedesetih u tranzicijskom razdoblju, Općinsko poglavarstvo Vele Luke 1996. zaključuje o potrebi ustrojavanja „pododjela za čuvanje registraturne i arhivske građe“ u sklopu Centra za kulturu. Takvu je inicijativu načelno prihvatilo i tadašnje vodstvo Povijesnog arhiva u Dubrovniku, ističući kako je to „u ovom trenutku najprimjerenije, jer u svojim prostorima u Dubrovniku nema mjesta za prihvrat novopri-

¹⁹ O značaju ove obitelji za povijest mjesta vidi: Maričić, Z. *Kolege i kolege : Petar Padovan Kolega i Vela Luka njegova vremena*. Vela Luka : Matica hrvatska Vela Luka, 2006.

²⁰ To naravno ne znači da se Državni arhiv u Dubrovniku prije nije bavio Korčulom, pogotovo u razdoblju ravnateljstva Korčulanina Vinka Foretića. Prema informacijama arhivista specijaliste Nikše Selmanija, koji je radio na fondu Državnog arhiva u Dubrovniku, Foretić je od kraja II. svjetskog rata pa do 1970-ih višekratno odlazio na Korčulu i radio detaljne analize gradiva. Te inspeksijske akcije popisivanja ipak nisu rezultirale pohranom i obradom, i to ponajviše zbog nesenzibilnosti lokalne zajednice.

²¹ Oreb 1984, str. 5.

došloga gradiva“. Ravnatelj Mustać je zaključio kako bi takav pododjel trebao imati „i značaj arhivskog spremišta“, kao što je to već bilo riješeno i u gradu Korčuli.²² Iako je iste godine oformljena Komisija i u Dubrovnik upućen prijedlog za izlučivanje gradiva Općine Vela Luka i njenih prednika od 1943. godine,²³ nikakvi konkretni naponi nisu poduzeti na tom planu niti je formiran spomenuti pododjel, niti je uređena pismohrana. U 21. stoljeću novo poglavarstvo na čelu s Tonkom Gugićem najprije radi na popisu gradiva prednika Općine Vela Luka, a 2006. zapošljava diplomiranog arhivista i započinje s realizacijom usvojenog projekta sabiranja sačuvanoga gradiva i djelovanja na svijest stvaratelja i imatelja gradiva na području Vele Luke.

Prikupljanje arhivskoga gradiva

Stvarajući arhiv od početka, sa spoznajom masovnih razmjera uništenja i s uvjerenjem kako njegov arhivist mora biti aktivni sakupljač,²⁴ sveprisutan na terenu (u pismohranama stvaratelja, na otpadu) i u neprekidnom kontaktu s imateljima, u ovom se razdoblju podosta energije usmjerilo na sabiranje preostale sačuvane razasute arhivske baštine.

Sredinom 2006. objavljen je javni proglas putem kojeg se upozorilo na pokretanje rada na arhivskom polju, mogućnost deponiranja privatnoga gradiva, ali i na svijest o čuvanju takvoga gradiva kod privatnih imatelja. Iako otprve nije bilo značajnijeg odjeka, sljedećih godina se uspostavila suradnja s nizom privatnih imatelja te se šira javnost upoznala s novim djelokrugom Općine.

Arhivsko gradivo se prikupljalo na različite načine, ponajviše inicijativom same Općine. S početkom rada, u prostorijama Općine Vela Luka je zatečeno gradivo pravnih prednika i dijela pismohrane Mjesnog ureda Vela Luka te (u potpunosti ili dijelom) drugih ustanova, društveno-političkih organizacija i društava.²⁵

Nakon što je u drugoj polovici 2006. određena prostorija za spremište u zgradi Općine Vela Luka za oko 150 d/m gradiva, Općina Vela Luka se, u dogovoru s Državnim arhivom u Dubrovniku, obratila konkretnom nizu stvaratelja i imatelja arhivskoga gradiva na svom području, kako bi preuzela, stručno obradila i pohranila gradivo trajne vrijednosti. Kod svih ovih akvizicija preuzimano je nesređeno gradivo,²⁶ pa je ugovorima o trajnoj predaji gradiva prethodilo sređivanje i izrada sumarnih popisa.

²² Pismohrana Općine Vela Luka, Spisi kulture. Čuvanje registraturne i arhivske građe, 15. rujna 1996.

²³ Isto, 27. rujna 1996.

²⁴ Vidi: Cappon L. J. The archivist as Collector. *The American Archivist*. 39, 4(1976), str. 429-435.

²⁵ Fondovi Zavoda za zapošljavanje radnika - Vela Luka, Narodnog sveučilišta Vela Luka, Uljarske zadruge Gospodarske sloge, Hotelsko-trgovačke radne organizacije „Hum“, Projektnog biroa „Projekt“, Općinske komunalne ustanove Vela Luka, „Omega-beta s p.o.“, Stambene zadruge „Petra“, Mjesne konferencije Saveza socijalističke omladine Hrvatske, Saveza socijalističkog radnog naroda Hrvatske, Osnovne organizacije Saveza rezervnih vojnih starješina Jugoslavije i Streljačkog društva „Nedjeljko Zlokić“.

²⁶ Ostvarena je suradnja s Matičnim uredom Vela Luka, Županijskim uredom za graditeljstvo - Ispostava Vela Luka, Osnovnom školom Vela Luka, Narodnom glazbom Vela Luka, Udrugom antifašista i antifašističkih boraca Vele Luke i dr.

Potrebno je istaknuti primjer preuzimanja gradiva trajne vrijednosti iz dvaju gospodarskih subjekata - Tvornice limene ambalaže čiji je kompleks bio određen za rušenje,²⁷ te Tvornice za preradu ribe „Jadranka 1892.“, potpuno zatvorene 2006.²⁸ Za razliku od spomenutih primjera gdje se na vrijeme uspostavio kontakt s nadležnim tijelima tvrtki, bilo je i slučajeva kada se gradivo zateklo pred samim bacanjem na smetlište (primjer gradiva Radničkog odmarališta „Elektre Ožbalt“) ili se izuzimalo sa već napunjenog kamiona za otpad (primjer gradiva tvrtke „Sun corporation d.o.o.“). Ako se tome pridoda da je dio gradiva otkupljen kao otpad sa smetlišta, povremeni posjeti lokalnom odlagalištu otpada „Sitnica“ su bili nužan dio posla.

Arhiv je ostvario dobru suradnju s nizom privatnih imatelja gradiva. Potrebno je izdvojiti Nadu Žuvela rođ. Marinović iz Australije, koja je u nekoliko navrata samoinicijativno trajno predala dokumentaciju proizašlu iz djelovanja Petra i Antuna Farčića. Riječ je o društveno utjecajnim osobama s početka 20. st., neposredno uključenih u djelovanje Općine Vela Luka i njenog kulturnog i političkog života. I drugi brojni pojedinci su u proteklom vremenu predavali različitu dokumentaciju manjeg opsega, samoinicijativno i na poziv Općine. Sveukupno je potpisano 20 ugovora (i aneksa ugovorima), a prikupljeno je oko 35 d/m gradiva trajne vrijednosti.

Primajući stranke, mahom starije dobi, željne razgovora i dijeljenja svojih sjećanja, arhivist je zapisivao i snimao njihova kazivanja, smatrajući kako je njegova uloga prikupljati i ono što spada u „oral history“.²⁹ Izdvojit ću primjer posjeta izraelske obitelji Kabiljo-Dolev u svibnju 2011. Dva sata vremena posvećena njima su rezultirala s tridesetak skeniranih fotografija i mnoštvom podataka o internaciji ove sarajevske židovske obitelji u Veloj Luci za vrijeme II. svjetskog rata.

Sređivanje gradiva

Tek se u manjem broju fondova mogao rekonstruirati prvobitni red pismohrane, a kod preostalog većeg dijela nesređen materijal je podijeljen u logičke cjeline i podcjeline. Tako su npr. u fondu Mjesnog narodnog odbora Vela Luka zatečene već formirane podcjeline pojedinih odsjeka čiji su spisi uz tekući broj imali i oznaku odsjeka. S druge strane, veći dio fondova je podijeljen u logičke cjeline kao što su spisi (zapisnici) organa uprave, opći spisi (po urudžbenom broju), normativni akti, izvještaji i planovi i dr. Do lipnja 2011. su obrađeni gotovo svi fondovi, a preostalo je sređivanje jednog od najvećih - Mjesne zajednice Vela Luka.

Radilo se i na stvaranju zbirki. Uglavnom je riječ o zbirkama prema vrsti zapisa (kartografska, rukopisi, fotografije, razglednice, hemeroteka, osmrtnice, plakati, tiskovine, diplome i zahvalnice, video i audio zapisi), a materijal je vremenski smješten u 20. st. Ukupno 20 raznih zbirki je potpuno sređeno i inventarizirano. Iznimno je oformljena i zbirka predmeta (pečati i štambilji). Popisano je tako 2.675 fotografija, 373 razne tiskovine, 171 novinski članak, 160 diploma i zahvalnica, 155 pečata i štam-

²⁷ U upravnoj zgradi ove tvornice pronađeno je i gradivo Mjesnog odbora Crvenog križa.

²⁸ Uz gradivo tvornice pronađen je i preuzet manji fond tvornici pripojene Ribarske radne zadruge „Proleter“.

²⁹ Vidi: Swain E. D. Oral History in the Archives: Its Documentary Role in the Twenty-First Century. *The American Archivist*. 66, 1(2003), str. 139-158.

bilja, 150 plakata, 104 gramofonske ploče (ukupno oko 3.800 komada). Po vrijednosti se izdvajaju fotografski i filmski zapisi o plimnom valu iz 1978, zvučni zapis velolučkih plesnih melodija Petra Marinovića Švabota, starih crkvenih napjeva kantavca Matija Žuvela Grizuna i dr. S druge strane, formirane su i zbirke fragmenata. Riječ je o fragmentarnim cjelinama koje bi u budućnosti s dopunom gradiva mogle postati samostalni fondovi (Brodogradilište Greben, Poljoprivredna zadruga Vela Luka, NK Hajduk, Dobrovoljno vatrogasno društvo, Veslački klub Ošjak i dr.). Pojedini fragmenti imaju i veliku povijesnu vrijednost s obzirom na uništenu cjelinu (Općina Vela Luka 1898-1918, Općina Vela Luka 1921-1941, Građanska škola Vela Luka). Kod osoba se radi o začecima osobnih fondova (dr. Franko Mirošević, Zvonko Maričić, Zdravko Žanetić, Josip Žuvela, Stipe Zlokić, Petar Prizmić i dr.), a izdvajaju se i rukopisi Oskara Daviča (verzije romana „Gospodar zaborava“).

Izuzetak predstavlja Zbirka o Potirni - sadržajna zbirka koja je nastala 1990-ih sabiranjem svih mogućih povijesnih izvora o ovom naselju i njegovim vezama s Velom Lukom, u sklopu pravne bitke za njegovim zadržavanjem u okrilju Općine Vela Luka.

Opis i vrednovanje gradiva

Na poslovima opisa se radilo prema Međunarodnoj normi za opis arhivskoga gradiva (ISAD G) i arhivističkog normiranog zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji (ISAAR CPF). Do sada je napisano preko 780 stranica inventarâ fondova. Uz sumarno popisana 34 fonda ili 97 d/m gradiva, analitički je popisano njih 8 (11 d/m gradiva). Prikazi upravne i biografske povijesti stvaratelja fondova za veći dio njih su uopće prve historiografske crtice o njihovom djelovanju, pa utoliko mogu poslužiti kao polazište za daljnje istraživanje.

Fondovi „Arhiva Vele Luke“ vremenski datiraju uglavnom u razdoblje po svršetku II. svjetskog rata, od čega najveći dio otpada na razdoblje socijalističke Jugoslavije. Tek se manji dio gradiva odnosi na kraj 19. i prvu polovicu 20. st. (oko 7%). Po količini gradiva, fondovi variraju. Najizdašniji su, očekivano, fondovi upravnih službi (53%), 49% fondova ima manje od 1 d/m, a 74% njih manje od 2 d/m gradiva. Po fondu je to prosječno 3,4 d/m gradiva. Dakle, riječ je uglavnom o manjim fondovima, što je više odraz stupnja sačuvanosti negoli veličine njihovih pismohrana odnosno opsega njihova poslovanja.

Kako je već prije kazano, uz zbirke po vrsti zapisa, stvorene su i zbirke fragmenata. Razlika između manjih fondova nepotpune očuvanosti i zbirki fragmenata (iako je katkad riječ o istoj količini gradiva) je ipak značajna - kod zbirki je riječ tek o nesustavnijim fragmentima, dok je kod takvih fondova vidljiva sveobuhvatnost sačuvanih spisa u pojedinim razdobljima djelovanja stvaratelja.

Može se zaključiti kako je „Arhiv Vele Luke“ svojim najvećim dijelom arhiv socijalističkog razdoblja te kako je veći broj fondova manji opsegom i pokriva kraći vremenski period djelovanja stvaratelja. Situacija u Veloj Luci može sugerirati kako se na ostalom dijelu otoka Korčule može zateći još poraznije stanje. No, s druge strane, „Arhiv Vele Luke“ za korisnika može biti koristan s obzirom da pokriva razna područja javnog života Vele Luke, a u fragmentima i preslikama gotovo čitavo razdoblje njezina povijesnog postojanja. Tako za povjesničare raznih profila postaje nezaobilazna točka u proučavanju prošlosti ovog mjesta, ali i otoka Korčule.

Digitalizacija gradiva, web prezentacija i korištenje gradiva

Od 2007. se intenzivno skenira gradivo fondova ustanova u mjestu, a ponajviše gradivo privatnih imatelja koji ga nisu bili voljni trajno predati u posjed. Digitaliziralo se gradivo obitelji Petković Kovač (od kraja 18. do sredine 20. st.), Andreis Stali- jar (19-20. st.), obiteljski albumi Oreb Fini, Joković, Mirošević Dubaj, fotografije i do- kumenti drugih obitelji i osoba. Skenirani su i vrijedni rukopisi: Portolan Vučetić (18. st.?), Dnevnik Petra Miroševića iz I. svjetskog rata, satirička periodička tiskovina *Pa- pataž* (s početka 20. st.), pjesmarica „Knjižica potajne ljubavi“ Ivana Žuvele Trećeta iz 1906. i dr. Od ustanova je potrebno izdvojiti digitalizirane osnovnoškolske kataloge učenika od kraja 19. st. i osnovnoškolsku spomenicu (1974-2001). Preslikano je uku- pno 9.730 zapisa (10,6 GB), raspodijeljenih u četiri zbirke. Iako je to bio jedan od ci- ljeva, baza podataka ipak nije napravljena te je pretraživanje informacija o tim zapi- sima moguće isključivo u okviru mogućnosti excel tablice. Istovremeno, stvara se i posebna zbirka izvornih digitalnih zapisa. U kseroks kopijama arhiv posjeduje Kro- niku župe Vela Luka (1918-1972), Ratni dnevnik Emanuela Tatkovića (1943-1945), pokladne tekstove (1974/2001) i druge zapise do kojih se dolazilo posrednim putem.

Na web portalu Općine Vela Luka (www.velaluka.hr) su od 2009. dostupne opće informacije o arhivu, tiskane publikacije, ali i kraći opisi fondova s inventarima.

U proteklom razdoblju Općina je zaprimila oko stotinjak zahtjeva - uglavnom za građevinskom i kupoprodajnom dokumentacijom i većinom ih pozitivno riješila. Najviše se zahtjeva odnosilo na fond Mjesne zajednice Vela Luka (građevinske doz- vole) i Mjesnog ureda Vela Luka (ovjere kupoprodaja i darovnica). Gradivo fondova je koristilo i desetak istraživača u znanstvene svrhe, pa je ono dosad citirano u dvadeset- tak znanstvenih i stručnih radova (ponajviše u zavičajnom godišnjaku „Luško libro“).

Organizacija skupova, izdavaštvo, izložbena djelatnost, predavanja

Uz sabiranje i obradu sjećanja, prema mogućnostima se radilo i na prezenta- ciji gradiva velolučkoj i široj javnosti putem izložbi, publikacija i skupova.

U veljači 2007. je u Galeriji Centra za kulturu postavljen izložbeni pregled „Tridesete godine u Veloj Luci“, u sklopu izložbe „Od ragate do ragate“. Izloženi su dokumenti i fotografije koji daju presjek društvenog, političkog, sportskog, kulturnog, turističkog i privatnog života u ovom razdoblju.

U suradnji s Osnovnom školom Vela Luka 2007. je obilježeno 150 godina školstva u Veloj Luci. Općina Vela Luka je bila suorganizator dvodnevnog znanstveno- stručnog skupa krajem rujna 2007, na kojem je 14 sudionika izlagalo o pojedinim aspektima povijesnog razvoja predškolskog odgoja, osnovnog, nižeg i srednjeg škol- stva u mjestu. Na skupu je predstavljen i zbornik radova na 246 stranica, čiji je suizda- vač bila Općina. Važno je napomenuti kako je u njemu dijelom predstavljeno obra- đeno gradivo sređenih fondova i zbirki koji se odnose na školstvo.

U prvoj polovici 2008. Općina Vela Luka je uz Institut za ribarstvo i oceano- grafiju Split bila suorganizator međunarodnog znanstvenog skupa o meteorološkim tsunamijima (prvog takvog u svijetu). Uz prikupljanje dokumentarnog i foto gradiva o plimnom valu te digitalizaciju video gradiva, priređena je i tiskana „Knjižica zapisa o

plimnom valu u Veloj Luci 21.6.1978.“, koja je popisala i objavila arhivske dokumente, novinske članke i fotografije o ovom prirodnom fenomenu.

Godine 2010. je pokrenuta posebna biblioteka Općine Vela Luka „Izvori“, s ciljem publiciranja arhivskih zapisa. Prvoobjavljena knjiga je zbornik dokumenata „Vela Luka u dokumentima na hrvatskom jeziku od posljednjeg desetljeća 18. do prvog 20. stoljeća“. U tom je zborniku prof. Zvonko Maričić odabrao zapise (iz Arhiva Župnog ureda, arhiva Općine Vele Luke te brojnih privatnih arhivskih zbirki) na hrvatskom jeziku od njihova pojavljivanja koncem 18. st. i pratio morfološke mijene, udaljavanje od talijanskih obrazaca, tj. standardizaciju u lokalnom i širem društvenom kontekstu. Pred završetkom je i drugi projekt te biblioteke „Zapisi Danijela Kneževića“, koji će obuhvatiti memoarske zapise iz Kneževićevog osobnog fonda o djetinjstvu u Veloj Luci u posljednjem desetljeću 19. st. i burnim događajima u 1918. razdobljima koja na otoku nisu ni približno dobro „povijesno“ pokrivena.

Održano je i nekoliko predavanja srednjoškolcima s odabranim zavičajnim povijesnim temama i uz prikaz djelovanja i važnosti očuvanja arhivske baštine.

Status „Arhiva Vele Luke“

Općina Vela Luka je od samog početka imala jasan stav kako se sabrana memorija mora zadržati u Veloj Luci. Iako Zakon o arhivskom gradivu i arhivima pruža mogućnost ustrojavanja arhiva jedinica lokalne uprave i samouprave,³⁰ to je na samom početku otklonjeno zbog velikih financijskih i materijalnih obveza osnivača (u ovom slučaju male općine).³¹ K tome, Zakon takve arhive ograničava na gradivo jedinica lokalne samouprave i njenih javnih službi bez mogućnosti obuhvata i ostalog arhivskoga gradiva s njihovog područja.³² Napori su stoga usmjereni na pokušaj uspostave arhivske jedinice Državnog arhiva u Dubrovniku sa sjedištem u Veloj Luci. S obzirom da je za područje otoka Korčule i Lastova predviđen Sabirni arhivski centar sa sjedištem u Žrnovu, Poglavarstvo Općine Vela Luka je pokrenulo razgovore s nadležnim arhivom u cilju rješavanja statusa „Arhiva Vele Luke“ u tom kompleksu. U međuvremenu, na adrese Hrvatskog arhivskog vijeća i Hrvatskog državnog arhiva odaslani su slični dopisi s priloženim izvještajima o dotadašnjem radu. Kao početni korak u tom smjeru, Općinsko poglavarstvo je donijelo i Odluku o pripajanju gradiva Sabirnom arhivskom centru Korčula-Lastovo, s obvezom njegova zadržavanja u Veloj Luci.³³ Iako su prvi razgovori i načelni dogovori (2007) vodili u smjeru osnivanja paralelne arhivske jedinice unutar spomenutog Sabirnog centra, novo vodstvo dubrovačkog Arhiva sredinom 2009. zaključuje kako je arhivsko spremište realnija opcija za Vela Luku, pa je lokalnu samoupravu zadužilo da u dogledno vrijeme i u povoljnom financijskom trenutku osposobi veći i adekvatniji spremišni prostor. Usprkos izvjesnom neuspjehu, s obzirom da u Veloj Luci neće (barem za dogledno vrijeme) zaživjeti aktivna arhivska jedinica, lokalna samouprava treba biti ponosna na učinjeno. Jer, postavljajući i tada i sada očito nedostižne ciljeve (i stručne i financijske i političke), stvorila je arhiv.

³⁰ NN, 105(1997), čl. 39, 41 i 49.

³¹ Isto, čl. 51 i 52.

³² Isto, čl. 41.

³³ Službeni glasnik Općine Vela Luka, 3(2009).

Projekt sabiranja cjelokupne memorije Vele Luke je pokazao želju i konkretne napore jedne lokalne sredine da stane nakraj uništavanju arhivskoga gradiva i sakupi sačuvane pabirke. Sustavna arhivistička aktivnost od 2006. na taj je način uspješno nadomjestila nefunkcioniranje Sabirnog arhivskog centra Korčula-Lastovo i nemogućnost Državnog arhiva u Dubrovniku da bude prisutniji na periferiji svoje teritorijalne nadležnosti. Usprkos neiskustvu arhivista, improviziranju i rezultatima koji nisu ogleđni, a između ostalog pokazuju poražavajuće razmjere sačuvanosti arhivske cjeline stvaratelja, može se zaključiti kako je najmlađe naselje na otoku Korčuli, ali i drugo po broju stanovnika na hrvatskim otocima,³⁴ napravilo pionirski podvig. Ostvarenje koje i druge lokalne sredine može potaknuti na aktivniju ulogu (u suradnji s nadležnim arhivskim ustanovama) u prikupljanju i zaštiti ugrožene arhivske baštine.

Pregled arhivskih fondova i zbirki Arhiva Vele Luke³⁵

A. Uprava i javne službe

A.5. Socijalistička Republika Hrvatska od 1945. do 1990.

A.5.6. Općinska uprava

1. Narodni odbor općine Vela Luka - Vela Luka (1952-1962); 1952-1962: 21,9. SI.

A.5.7. Mjesna uprava

2. Mjesni narodni odbor Vela Luka - Vela Luka (1943-1952); 1943-1952: 11. SI.
3. Mjesni odbor Vela Luka - Vela Luka (1962-1963); 1962-1963: 0,02. SI.
4. Mjesna zajednica Vela Luka - Vela Luka (1963-1993); 1963-1993: 22. PrP.
5. Mjesni ured Vela Luka - Vela Luka (1947-1997); 1947-1997: 7,5. SI.
6. Zavod za zapošljavanje radnika - Vela Luka (1961-?); 1961-1969: 0,46. SI.

Samoupravne interesne zajednice

7. Osnovna samoupravna interesna zajednica u oblasti kulture - Vela Luka (1976-?); 1975 - 1976-1980: 0,11. SI.

D. Odgoj i obrazovanje

D.3. Dopunsko obrazovanje

8. Narodno sveučilište Vela Luka - Vela Luka (1961-1975); 1961-1975: 1,2. SI.

D.4. Osnovne škole

9. Osnovna škola Vela Luka - Vela Luka (1857-); 1940/2007: 1. SI.

G. Gospodarstvo i bankarstvo

G.1. Razdoblje do 1945.

G.1.1.3. Zadruga

³⁴ Iako posljednjih dvadeset godina broj stanovnika konstantno opada, Vela Luka je i u najnovijem Popisu stanovništva na drugom mjesto po broju stanovnika na hrvatskim otocima (vidi: www.dzs.hr).

³⁵ Uz svaki se fond – uz njegov naziv - donosi i: raspon godina postojanja stvaratelja (u uglatim zagradama), raspon godina sačuvanoga gradiva, njegova količina (u dužnim metrima) i eventualno obavijesno pomagalo (PrP – primopredajni popis AI – analitički inventar, SI – sumarni inventar).

10. Uljarska zadruga Gospodarske sloge (Oleificio cooperativo) - Vela Luka (1940-1946); 1940/1946: 0,3. AI; SI.

G.2. Razdoblje socijalizma (1945-1990)

G.2.1.3. Zadruga

11. Ribarska radna zadruga „Proleter“ - Vela Luka (1945-1971); [1910/1944] 1945/1971: 0,3. SI.

G.2.4.2. Industrija

12. Tvornica limene ambalaže - Vela Luka (1965-); [1908/1964] 1965-2007: 5. SI.

13. Tvornica za preradu i konzerviranje ribe „Jadranka 1892.“ - Vela Luka (1892-2006); 1951-2004: 15. SI.

G.2.6. Ugostiteljstvo i turizam

14. Hotelsko-trgovačko poduzeće „Hum“ - Vela Luka (1971-1992); [1968-1970] 1971/1989: 1. SI.

15. Radničko odmaralište „Elektra Ožbalt“ (Počitniški dom Elektra Ožbalt) - Vela Luka (1962-?); 1962/1996: 0,4. SI.

16. Sun Corporation - Vela Luka (1997-); 1997-2008: 1. SI.

G.2.7. Građevinarstvo

17. Projektni biro „Projekt“ - Vela Luka (1958-1963); 1958-1963: 0,1. SI.

G.2.8. Promet i veze

18. Dalmatinska plovidba (Obalna plovidba) - Vela Luka (1956-1997); 1956/1997: 15. SI.

G.2.10. Stambena i komunalna djelatnost

19. Općinska komunalna ustanova „Vela Luka“ - Vela Luka (1957-1963); 1958-1963: 0,27. SI.

G.3. Razdoblje poslije 1990.

G.3.5. Trgovina

20. Omega - Beta s p.o. - Vela Luka (1988-1995); 1988-1995: 0,2. SI.

G.3.7. Građevinarstvo

21. Stambena zadruga „Petra“ - Vela Luka (1991-1993); 1991-1993: 0,1. SI.

H. Političke stranke, društveno-političke organizacije i sindikati

H.2. Društveno-političke organizacije 1941-1990.

H.2.2.10.

22. Mjesna konferencija Socijalističkog saveza radnog naroda Hrvatske Vela Luka (Jedinstvena narodnooslobodilačka fronta, Narodna fronta) - Vela Luka (1943-1991) 1943/1987: 1. SI.

H.2.3.10.

23. Mjesna konferencija Saveza socijalističke omladine Hrvatske Vela Luka (Mjesni aktiv Saveza komunističke omladine Jugoslavije; Mjesni sekretarijat Ujedinjenog saveza antifašističke omladine Hrvatske; Mjesni sekretarijat Narodne omladine Hrvatske) - Vela Luka (1943-1991); 1943/1989: 0,4. SI.

H.2.5.9.

24. Mjesni odbor Saveza udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata Vela Luka (Općinski odbor Saveza antifašističkih boraca Hrvatske, Općinski odbor Saveza antifašističkih boraca i antifašista Hrvatske) - Vela Luka (1947-1992); 1974-1992 □1993-2001□: 1. SI.

H.2.7.10.

25. Osnovna organizacija Saveza rezervnih vojnih starješina Jugoslavije Vela Luka - Vela Luka (1952-1991); 1955/1989: 1,3. SI.

H.3.Sindikati

H.3.2.7.

26. Mjesna organizacija sindikata službenika državnih ustanova Jugoslavije Vela Luka - Vela Luka (?); 1949/1966: 0,1. SI.

I. Društva, udruge, udruženja

I.2. Dobrotvorna

I.2.2.

27. Mjesni odbor Crvenog križa Vela Luka - Vela Luka (1945-); 1975-1988: 0,2. SI.

I.4. Umjetnička

I.4.2.

28. Kulturno-umjetničko društvo „Hum“ (Pjevačko i tamburaško društvo „Hum“) - Vela Luka (1909-1994); 1909/1994: knj. 29; 5. SI; AI.

29. Narodna glazba Vela Luka - Vela Luka (1893-); [1829-1892] 1893/2003: 2,5. SI; AI.

I.5. Sportska

I.5.2.

30. Društvo za tjelesni odgoj „Partizan“ (Gimnastičko društvo „Hajduk“) - Vela Luka (1945-?); 1946/1952: knj. 2; 0.5. SI; AI.

31. Streljačko društvo „Partizan“ - Vela Luka (1951-?); 1951/1960: knj. 1; 0.3. SI; AI.

I.8. Ostalo

32. Veloluške svečanosti - Vela Luka (1987-2003); 1990/2001: 0,4. SI.

K. Vlastelinstva, obitelji i osobe

K.2. Obiteljski arhivski fondovi

33. Obitelj Farčić Priša (Vuko) - Vela Luka; 1898/1929: 1. SI; AI.

34. Obitelj Padovan Kolega - Vela Luka; 1863/1975: knj. 28; 1,2. SI; AI.

K.3. Osobni arhivski fondovi

35. Knežević, Danijel, odvjetnik, kulturni radnik, tajnik Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu, počasni rumunjski vicekonzul - Vela Luka, Zagreb (Vela Luka, 30.3.1889. - Zagreb, 14. 2.1980); 1901/1980: 0,2. SI; AI.

L. Zbirke izvornog arhivskoga gradiva

L.1. Zbirke pojedinih vrsta arhivskoga gradiva

L.1.4. Karte

36. Kartografska zbirka; XX-XXI: kom. 12.

L.1.6. Rukopisi

37. Zbirka rukopisa; XX: kom. 4.

L.1.7. Fotografije

38. Zbirka fotografija; XX-XXI: kom. 2.675.

L.1.8. Razglednice

39. Zbirka razglednica; XX-XXI: kom. 28.

L.1.9. Tiskovine

40. Hemeroteka; XX-XXI: kom. 171.

41. Zbirka osmrtnica; XX-XXI: kom. 28.

42. Zbirka plakata; XX-XXI: kom. 150.

43. Zbirka tiskovina; XX-XXI: kom. 373.

L.1.10. Ostalo

44. Zbirka fragmenata. Uprava i javne službe; 1865/1961: 0,3. SI.

45. Zbirka fragmenata. Odgoj i obrazovanje; 1926/1965: 0,2. SI.

46. Zbirka fragmenata. Gospodarstvo; 1953/1994: 0,4. SI.

47. Zbirka fragmenata. Političke stranke i društveno-političke organizacije; 1943/1997: 0,4. SI.

48. Zbirka fragmenata. Društva, udruge, udruženja; 1936/1993. 0,4. SI.

49. Zbirka fragmenata. Osobe; XIX-XX: 1. SI.

50. Zbirka diploma i zahvalnica; XX: kom. 160.

51. Zbirka pečata i štambilja; XX: kom. 155.

52. Zbirka zavičajnih knjiga, časopisa i novina; XX-XXI: 2,5 d/m (kom. 245).

L.2. Tematske zbirke

53. Zbirka dokumenata o pripadnosti naselja Potirna; XX-XXI: 0,3 d/m.

M. Zbirke dopunskih preslika arhivskoga gradiva

M.4. Preslike arhivskoga gradiva iz ustanova RH

54. Zbirka digitalnih preslika arhivskoga gradiva arhiva Vele Luke; XX: kom. 983.

55. Zbirka digitalnih preslika arhivskoga gradiva ustanova u Veloj Luci i Hrvatskoj; XIX-XX: kom. 2.253.

Vela Luka, Osnovna škola Vela Luka; XIX-XX: kom. 1.767.

56. Zbirka digitalnih preslika arhivskoga gradiva privatnih arhiva u Veloj Luci; XVIII-XX: kom. 2.044.

Vela Luka, Obitelj Petković Kovač; XVIII-XX: kom. 1.186.

Vela Luka, Obitelj Andreis Stalijar; XX: kom. 334.

57. Zbirka digitalnih preslika rukopisa, fotografija, razglednica i raznih tiskovina; XVIII-XXI: kom. 4.450.

58. Zbirka ksero preslika; XX: 0,3 d/m.

N. Filmski zapisi

N.1.1. Filmsko gradivo

59. Zbirka filmskih i video zapisa; XX-XXI: kom. 40.

O. Zvučni zapisi

60. Zbirka zvučnih zapisa; XX-XXI: kom. 121.

Izvori i literatura

Izvori

„Arhiv Vele Luke“ - fond Mjesnog narodnog odbora Vela Luka te pismohrana Općine Vela Luka

Publicirani izvori

Narodne novine NRH i Službeni glasnik Općine Vela Luka

Literatura

Andreis, T. Srednjoškolsko obrazovanje u Veloj Luci. U: *150 godina školstva u Veloj Luci* (zbornik). Vela Luka : Osnovna škola Vela Luka - Arhiv Općine Vela Luka, 2007. Str. 211-220.

Bačić, N. *Povijest zdravstva u Veloj Luci*. Vela Luka : Matica hrvatska Vela Luka, 2003.

Cappon, L. J. The archivist as Collector. *The American Archivist*. 39, 4(1976), str. 429-435.

Ivković, F. Ustroj općine Vela Luka. U: *Vela Luka na putu samosvojnog razvoja* (zbornik). Vela Luka : Općina Vela Luka, 2000. Str. 167-182.

Maričić, Z. Don Petar Joković od njegova dolaska za kapelana u Velu Luku do izgradnje crkve i osnutka župe (1834.-1849.). U: *Vela Luka na putu samosvojnog razvoja* (zbornik). Vela Luka : Općina Vela Luka, 2000. Str. 55-113.

Maričić, Z. *Kolege i kolege: Petar Padovan Kolega i Vela Luka njegova vremena*. Vela Luka : Matica hrvatska Vela Luka, 2006.

Maričić, Z. *Osnovna škola Vela Luka 1857.-1977*. Vela Luka : Osnovna škola Maršal Tito, 1977.

Ostoić, N. *Vela Luka : historijsko-topografski prikaz*. Dubrovnik : Ivo Ostoić, 1953.

Oreb, F. *Otok Korčula u doba II. austrijske uprave*. Split : Naklada Bošković, 2007.

Oreb, F. *Prve čitaonice u Veloj Luci*. Vela Luka : Mjesna zajednica Vela Luka, 1984.

Piplović, S. Javne gradnje općine Blato tijekom 19. stoljeća. U: *Vela Luka na putu samosvojnog razvoja* (zbornik). Vela Luka : Općina Vela Luka, 2000. Str. 143-165.

Swain, E. D. Oral History in the Archives : Its Documentary Role in the Twenty-First Century. *The American Archivist*. 66, 1(2003), str. 139-158.

Šeparović, A. *Vela Luka : turizam i zdravstveni turizam*. Vela Luka : Matica hrvatska Vela Luka, 2005.

Škunca, M. *Topografski priručnik Dalmacije i popis stanovništva*. Split : Naklada Hrvatske knjižare, 1922.

Summary

„ARCHIVES OF VELA LUKA“ – THE PROJECT OF COLLECTING AND PROCESSING OF THE WHOLE ARCHIVAL MEMORY ON THE LOCAL LEVEL

Vela Luka was formed as a settlement in the late 17th century. In the middle of 19th century it gained its parish independence and, as the century came to end, its political independence. Its pronounced potential as a harbour drew many immigrants (at the dawn of the 20th century the population amounted to over 5 thousand) and public service offices, economic plants and societies are opened. Today the population of Vela Luka ranks second place among Adriatic islands with the significant number of creators. The history of Vela Luka chronicles numerous intentional and unintentional ravages of records of continuing value, most noted being when the partisans burned the municipal record office in 1943. Neglecting of records continued until the beginning of the 20th century, partly as a consequence of disorganized inspection and inability of the responsible State Archives in Dubrovnik. By June 2011 the majority of existing and collected records (total amount of approximately 122 meters) has been arranged and basically described. Over 780 pages of the inventories have been written by that time. Together with 34 basically described fonds (total amount of 97 meters), another 8 have been described analytically (11 meters). About 3.800 items of various records have been listed in the collections. Archival records date mostly from the socialist era; half of the holdings belong to administrative and public services, while the fonds are mostly small in their size. In average they have about 3,4 meters of records, while even $\frac{3}{4}$ of fonds has less than 2 meters. About 9.730 records have been digitalised, most of which are private records collections. Municipal website gives basic information on the Archives, as well as descriptions and inventories. So far about 100 requests have been received for accessing the records, mostly building permits, buying and selling or grants. The records have been repeatedly quoted in local history yearbooks. Some efforts have also been made in presenting the records through the form of exhibitions, symposiums, publications and lectures. Exhibition entitled „The 1930-is in Vela Luka“ has been co-organised with local institutions, together with the symposium „150 years of schooling in Vela Luka“. The latter produced the proceedings in printed form. A contribution was also given to organize an international symposium on meteorological tsunamis, which produced a booklet „Notes on tidal wave in Vela Luka on June 21st, 1978“. A book collection „Izvori“ has also been initiated. In collaboration with the State Archives in

Dubrovnik ways are sought to enhance archival activities in the area of Vela Luka County and to initiate the work of Korčula-Lastovo remote storage and distinct archival repository in Vela Luka. Despite the failure of the local community's starting goal to initiate an active archival unit responsible to the State Archives in Dubrovnik, County of Vela Luka has made a pioneer undertaking in preserving archival heritage.

Keywords: *archives, Vela Luka, island of Korčula, State Archives in Dubrovnik, collecting records, 2006-2011.*

Translated by Marijan Bosnar